

Vastaajan tuomitseminen tekohetkellä säädettyä ankarampaan rangaistukseen

ASIAN VIREILLETULO

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaan oikeuskansleri tarkastaa rangaistustuomiot, joita koskevia ilmoituksia erikseen säädetyin tavoin lähetetään oikeuskanslerinvirastoon.

Tarkastuksessa havaittiin, että Itä-Uudenmaan käräjäoikeus oli 12.1.2021 asiassa R 20/2794 antamassaan tuomiossa nro 21/101070 tuominnut vastaajalle ehdollisen vankeuden ohessa yhdyskuntapalvelua 120 tuntia rikoksista, joiden tekoaika päättyi 17.6.2019. Rikosten tekohetkellä voimassa olleen rikoslain 6 luvun 10 §:n 1 momentin (515/2003) mukaan ehdollisen vankeuden ohessa voitiin tuomita enintään 90 tuntia yhdyskuntapalvelua.

SELVITYS

Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden puheenjohtajana asiassa käräjätuomarina toiminut A on antanut menettelystään selvityksen ja käräjäoikeuden laamanni lausunnon.

RATKAISU

Arviointi

Rikoslain 3 luvun 2 §:n mukaan rikokseen sovelletaan sitä lakia, joka oli voimassa, kun rikos tehtiin, ellei tuomittaessa voimassa olevan lain soveltaminen johda lievempään lopputulokseen.

Perustuslain 8 §:n mukaan rikoksesta ei saa tuomita ankarampaa rangaistusta kuin tekohetkellä on laissa säädetty.

Rikoslain 6 luvun 10 §:ssä säädetään ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksista. Oheisseuraamuksena tuomittavan yhdyskuntapalvelun enimmäismäärää on korotettu 90 tunnista 120 tuntiin 1.1.2020 voimaan tulleella rikoslain 6 luvun 10 §:n 1 momentin muutoksella (272/2019). Aiemmin voimassa olleen säännöksen (515/2003) nojalla ehdollisen vankeuden ohessa voitiin tuomita enintään 90 tuntia yhdyskuntapalvelua.

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on virkatoimissaan oltava tunnollinen ja huolellinen.

Käräjätuomarina toiminut A on tuominnut vastaajalle tuomitsemishetkellä voimassa olleen rikoslain 6 luvun 10 §:n 1 momentin mukaisesti ehdollisen vankeusrangaistuksen ohessa yhdyskuntapalvelua 120 tuntia, vaikka syyksi luetun rikoksen tekohetkellä voimassa olleen saman lainkohdan mukaan ehdollisen vankeuden ohessa voitiin tuomita enintään 90 tuntia yhdyskuntapalvelua. Tuomitsemishetken säännös on johtanut ankarampaan lopputulokseen kuin rikoksen tekohetkellä ollut säännös, joten oheisseuraamuksena tuomittavaan yhdyskuntapalveluun olisi tullut soveltaa rikoksen tekohetkellä voimassa ollutta vastaajan kannalta lievempää säännöstä.

Selvityksessään A on myöntänyt, että tuomio on ollut virheellinen ja että hänen olisi tullut olla asiassa tarkempi. A on kertonut virheen johtuneen siitä, että hän oli katsonut rikoslain 6 luvun 10 §:n lainmuutoksen voimaantuloajan virheellisesti.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden laamanni on lausunnossaan todennut A:lle tapahtuneen luvun virheen, jonka seurauksena A oli tehnyt virheen yhdyskuntapalvelun määrässä. Hovioikeus on sittemmin korjannut virheen, ja vastaaja ei ole joutunut suorittamaan liikaa yhdyskuntapalvelua.

A:n asiassa tekemä virhe on sijoittunut tuomarin tehtävän ydinalueelle ja koskenut sinällään yksiselitteisen sääntelyn soveltamista. Virhe merkitsee lakiin perustumattoman rangaistuksen tuomitsemista vastaajalle ja asettaa hänet perusteetta eri asemaan kuin muut tuomioistuimissa tuomittavat henkilöt. Virhe on kerrotun vuoksi omiaan heikentämään luottamusta lainkäyttötoiminnan asianmukaisuuteen.

Yhdyskuntapalvelun tuomitsemisessa tapahtunut virhe on lähtökohtaisesti vakava myös siitä syystä, että yhdyskuntapalvelu on henkilökohtaista vapautta rajoittava rangaistus. Siihen tuomittu joutuu rajoittamaan omaa vapaa-aikaansa ja osallistumaan palvelun täytäntöönpanon

vaatimiin tilaisuuksiin uhalla, että tuomioistuin voi syyttäjän vaatimuksesta muuntaa yhdyskuntapalvelun suorittamatta olevan osan valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi. A oli tuominnut vastaajalle yhdyskuntapalvelua 30 tuntia yli laissa sallitun enimmäismäärän.

Tapauksessa virheestä ei ole aiheutunut haitallisia täytäntöönpanoseuraamuksia. Virhe on tullut korjatuksi, kun Helsingin hovioikeus on 22.7.2021 asiassa R 21/549 antamallaan tuomiolla 21/131104 vastaajan valituksesta alentanut vastaajalle tuomitun yhdyskuntapalvelun määrän 90 tuntiin.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa käräjätuomarina toiminut A on menetellyt lainvastaisesti tuomitessaan vastaajalle ehdollisen vankeusrangaistuksen ohessa yhdyskuntapalvelua 120 tuntia, vaikka rikoksen tekohetkellä voimassa olleen rikoslain 6 luvun 10 §:n 1 momentin (515/2003) mukaan ehdollisen vankeuden ohessa voidaan tuomita enintään 90 tuntia yhdyskuntapalvelua.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan, jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan tarvetta syytteen nostamiseen.

Annan mainitun lainkohdan nojalla A:lle huomautuksen hänen edellä kerrotusta menettelystään.

Lähetän päätökseni tiedoksi Helsingin hovioikeudelle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Juho Lehtimäki